

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยมีประชากรที่ได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องและทั่วถึง ประเทศนั้นก็จะประสบความสำเร็จในทุกด้านไม่ว่าด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง รวมไปถึงด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการศึกษาเป็นเครื่องมือในการเพิ่มและพัฒนาความสามารถของคน ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศไม่ว่าด้านใดก็ตามต้องอาศัยกำลังคนเป็นสำคัญ และกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพคนคือ กระบวนการทางการศึกษา ถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการฝึกเตรียมคน เพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (กองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 : 3) ตามทิศทางการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 -2559) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเป็นจุดหมายหลัก เนื่องด้วยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคนและคุณภาพของคนด้วยเหตุผลที่ว่า คนเป็นทั้งเหตุ ปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจและสังคม เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีคุณลักษณะคิด ไกล ใฝ่ดี มีวินัยในตนเอง มีความใฝ่รู้และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ

ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 มาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพและมาตรา 27 กำหนดไว้ว่าให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 56)

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542 : 87)

จากการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรในช่วงระยะ 6 ปีที่ผ่านมา พบว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดดีหลายประการ เช่น ช่วยส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และมีแนวคิดและหลักการในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวยังได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็นปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จากข้อค้นพบดังกล่าวจึงทำให้เกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนั้นได้กำหนดโครงสร้าง เวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ โดยมีการจัดทำเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับ

การดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มสาระที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤติของชาติ สถานศึกษาต้องตระหนักในสำคัญของวิทยาศาสตร์ เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตทุกคนทั้งในการดำรงชีวิตประจำวันและในอาชีพต่าง ๆ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างมาก วิทยาศาสตร์ทำให้คนได้พัฒนาวิธีคิดทั้งความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งความรู้ (Knowledge Based Society) ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy for All) เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจโลกธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นและนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์มีคุณธรรม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 143)

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ต้องฝึกให้ผู้เรียน ได้พัฒนากระบวนการคิด สืบเสาะหาความรู้ แก้ปัญหาและสามารถใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์คิดค้นความรู้ใหม่ๆ ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม และเจตคติและค่านิยมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 32) ดังที่ กิตติมา บุญชม (2543 : 2) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์นั้น ต้องเน้นกระบวนการที่นักเรียนเป็นผู้ลงมือและคิดค้นด้วยตนเองเป็นสำคัญ ซึ่งบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้นักเรียนมีพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์นั้นคือครู โดยครูวิทยาศาสตร์ควรมีความรู้ในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์เป็นอย่างดี มีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ และมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่การจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เหตุผลประการสำคัญคือ ครูผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยายหรือการอธิบายเป็นส่วนใหญ่ ที่เป็นเช่นนี้มีสาเหตุมาจากครูผู้สอนมีหน้าที่อื่นต้องปฏิบัติ ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ทำให้ไม่มีความพร้อมทางด้านเนื้อหาวิทยาศาสตร์และส่งผลให้มีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ต่างกันมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้แตกต่างกัน จึงทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลงเช่นกัน (จอมใจ เมี้ยนรธา, 2540 : 5) เช่นเดียวกับ ไตรรงค์ คัมภีร์พงศ์ (2546 : 3-4) ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนบางท่านยังสอนแบบ

บรรยาย หรือสอนบนกระดาน ทำให้นักเรียนยังไม่ได้มีการปฏิบัติจริง ซึ่งอาจเป็นเพราะครูมีชั่วโมงสอนมาก จำนวนนักเรียนต่อห้องมาก ครูบางคนต้องสอนหลายห้อง การเตรียมอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ต้องใช้เวลา และจากรายงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 38) ได้ประเมินสภาพด้านคุณภาพทางการศึกษา พบว่า ความรู้ความสามารถในวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาอยู่ในระดับต่ำ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม สาเหตุเพราะนักเรียนให้ความสำคัญต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ลดลง มองวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องที่เข้าใจยาก สลับซับซ้อนทั้ง ๆ ที่วิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานสำคัญต่อระบบการคิดของมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 19)

สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีโรงเรียนรูปแบบนี้ตั้งอยู่มากกว่าพื้นที่ใด ๆ ของประเทศและจากสภาพปัจจุบัน สามารถแยกโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ 2 ประเภท คือ

1. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งส่วนหนึ่งจัดการเรียนการสอนทางอิสลามศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และอีกส่วนหนึ่งจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการควบคู่ไปด้วย แต่สภาพความพร้อมทั้งบุคลากรและระบบการจัดการเรียนรู้อยู่ยังไม่เข้าเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการที่จะยกระดับสู่การเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

2. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งโรงเรียนประเภทนี้จะจัดสอนอิสลามศึกษา และวิชาสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) ยังแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ประกอบด้วย

ลักษณะที่ 1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภทบริหารโดยสมาคมหรือมูลนิธิ ซึ่งเป็นองค์กรนิติบุคคล ทางราชการอุดหนุนงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายรายหัว 100 เปอรเซ็นต์ ซึ่งโรงเรียนลักษณะดังกล่าว ทางราชการจะถอนข้าราชการครูที่ไปช่วยสอนวิชาสามัญออก เนื่องจากได้รับการอุดหนุนในการจ้างครูโดยเฉพาะแล้ว หากโรงเรียนมีความจำเป็นต้องมีข้าราชการครูที่ทางราชการส่งไปช่วยสอน จะต้องคืนเงินจำนวนเท่ากับวุฒิการศึกษาขั้นต้นของข้าราชการคนดังกล่าวให้แก่ทางราชการ

ลักษณะที่ 2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภทบุคคลเป็นผู้รับใบอนุญาต ซึ่งทางราชการจะอุดหนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวเช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนสามัญทั่วไป

แต่ทางราชการจะส่งข้าราชการครูส่วนหนึ่งสอนวิชาสามัญปฏิบัติการสอนร่วมกับครูที่โรงเรียนจ้างสอน (พลธิบุลย์ เฟ็งแจ่ม, 2549 : 1)

สำหรับการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่ยึดมั่นในการดำรงชีวิตตามวิถีอิสลามที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ส่งผลให้การสอนศาสนาอิสลามแก่ประชาชนทุกวัยจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่นี้เห็นความสำคัญในการพัฒนาบุตรหลานให้มีความรู้และสามารถปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม นิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในสถานศึกษาที่มีการสอนเกี่ยวกับหลักการทางศาสนาอิสลาม ได้แก่ สถาบันการศึกษาปอเนาะ และ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้บุตรหลานของตนมีโอกาสเรียนรู้และสามารถปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลามพร้อม ๆ กับวิชาสามัญ ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะเพียงพอที่จะดำรงตนเป็นคนดี มีคุณธรรม และมีหน้าที่การงานที่ดี มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในยุคแห่งการแข่งขันนี้ได้ และด้วยสาเหตุนี้ส่งผลให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นที่นิยมของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากมีการสอนศาสนาอิสลามตามความต้องการของประชาชน ดังข้อมูลเมื่อปีการศึกษา 2549 มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำนวน 141 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 79,833 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งหมดในพื้นที่ ส่วนในปีการศึกษา 2550 มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้นเป็น 166 แห่ง และมีนักเรียนเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 97,957 คน มีครูจำนวน 6,074 คน และข้อมูลการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาานิยมศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ร้อยละ 64.81 และผู้ที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ร้อยละ 64.39 (สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12, 2549 : 61) จึงนับเป็นสถาบันการศึกษาที่สร้างผลผลิตทางการศึกษาและเป็นแหล่งสร้างงานให้กับท้องถิ่นและสังคมโดยรวมเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะได้รับความนิยมาจากประชาชนในพื้นที่ดังข้อมูลจำนวน โรงเรียนและจำนวนนักเรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากสาเหตุเกี่ยวกับบริบททางสังคม วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ แต่เมื่อพิจารณาด้านคุณภาพโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้งประเภทมาตรา 15 (1) และมาตรา 15 (2) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง และยังคงประสบปัญหาในภาพรวมด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ กล่าวคือ ขาดหน่วยงานดูแลการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารขาดทักษะในการเป็นนักบริหาร ขาดความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐเฉพาะการสอนวิชาสามัญ ครูลาออกบ่อย

ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน 2) ปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ ขาดความต่อเนื่องของหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น ครูสอนไม่ตรงตามสาขา สื่อการสอน ห้องปฏิบัติการ ห้องเรียนไม่สอดคล้องกับจำนวนของนักเรียน ครูได้รับการพัฒนาน้อยมากส่งผลให้ขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหลายหน่วยงาน พบว่า ความรู้ความสามารถโดยเฉพาะวิชาพื้นฐาน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และ สังคมศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษายังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ (กองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 : 22) และจากผลการทดสอบมาตรฐานระดับชาติ ช่วงชั้นที่ 3 O-NET (Ordinary National Educational Test) ปี 2551 พบว่าคะแนนรวมค่าเฉลี่ยจากทุกโรงเรียนในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส อยู่ในขั้นต่ำ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบมาตรฐานระดับชาติ ช่วงชั้นที่ 3 O-NET (Ordinary National Education Test) ปี 2551 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

กลุ่มสาระ การเรียนรู้	คะแนนเฉลี่ยร้อยละระดับเขตพื้นที่การศึกษา									
	ระดับประเทศ	ปัตตานี 1	ปัตตานี 2	ปัตตานี3	ยะลา 1	ยะลา 2	ยะลา 3	นราธิวาส 1	นราธิวาส2	นราธิวาส3
ภาษาไทย	41.09	38.84	34.86	35.98	41.49	41.09	41.00	37.77	35.79	33.47
สังคมศึกษา	41.42	38.30	34.65	34.81	41.57	41.42	41.44	36.99	36.23	32.31
ภาษาอังกฤษ	32.42	31.78	28.06	29.19	33.78	32.42	31.92	30.44	29.22	29.77
คณิตศาสตร์	32.66	32.24	29.09	31.78	33.34	32.66	32.56	31.03	29.03	29.79
วิทยาศาสตร์	39.44	38.37	33.24	35.93	39.11	39.44	39.28	37.05	33.37	30.83
รวมเฉลี่ย	37.41	35.91	31.98	33.54	37.86	37.41	37.24	34.66	33.54	31.23

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1, 2552 : 2

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพทางการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คุณภาพทางการศึกษาในทุกรายวิชาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับพอใช้ และต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ควรจะเป็น วิทยาศาสตร์เป็นอีกรายวิชาหนึ่งที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในทางการศึกษา ในขณะที่ภาวะการณ์ในปัจจุบัน ประเทศชาติต้องการบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงควรสนับสนุนและพยายามให้นักเรียนได้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญ หรือเล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียนวิทยาศาสตร์มากที่สุด

จากวิกฤตการณ์ด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียน โดยการ

ปรับเปลี่ยนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาปัจจัยด้านต่าง ๆ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุขในการดำรงชีวิต การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต้องส่งเสริมให้นักเรียน คิดวิเคราะห์เป็น คิดแก้ปัญหาได้ โดยการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังที่การจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดและความคาดหวังของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 21) ได้กล่าวไว้ว่า “การจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ ต้องฝึกให้ผู้เรียน ได้พัฒนากระบวนการคิด สืบเสาะหาความรู้ แก้ปัญหา และสามารถใช่วิธีการทางวิทยาศาสตร์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี”

ด้วยปัญหาและแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมา ซึ่งให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้จะส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 : กรณีศึกษา โรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน จังหวัดปัตตานี ในด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จุดประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษา โรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใน โรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน จังหวัดปัตตานี

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ครู ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเอกชน ได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้อุทธศาสตร์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้อุทธศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้อุทธศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 : กรณีศึกษาโรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2544 : 5-7) มาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบการวิจัย ซึ่งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้กำหนดองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้อุทธศาสตร์คือ

1. จุดประสงค์ของหลักสูตร
2. เนื้อหาสาระ
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. สื่อการเรียนการสอน
5. การวัดและประเมินผล

การจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาผู้วิจัยได้นำแนวคิดการบริหารจัดการหลักสูตรขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาของกรมวิชาการ (2544 : 5-7) มาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบการวิจัย คือ

1. การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร
4. การดำเนินการบริหารหลักสูตร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้โรงเรียนมูลนิธิอาชีวสถาน จังหวัดปัตตานี เป็นกรณีศึกษา (Case Study)
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 - 2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ จำนวน 1 คน ครูวิทยาศาสตร์จำนวน 2 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ที่จำนวน 30 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนมูลนิธิอาชีวสถาน เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน เช่น ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม จำนวนอาคาร ห้องเรียน แผนผังโรงเรียน องค์กรประกอบด้านผู้บริหาร องค์กรประกอบด้านครูผู้สอน องค์กรประกอบด้านผู้เรียน และองค์กรประกอบด้านการเรียน
 - 3.2 การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 3.2.1 การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3.2.2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3.2.3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร
 - 3.2.4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร
 - 3.3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์พุทธศักราช 2551
 - 3.3.1 จุดประสงค์ของหลักสูตร
 - 3.3.2 เนื้อหาสาระ
 - 3.3.3 กิจกรรมการเรียนการสอน
 - 3.3.4 สื่อการเรียนการสอน
 - 3.3.5 การวัดและประเมินผล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Document Analysis)
5. คำถามในการวิจัย ได้แก่
 - 5.1 การเตรียมข้อมูลพื้นฐานในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี ในด้านการเตรียมความ

พร้อมในการจัดทำหลักสูตร การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีวิธีการเตรียมพร้อมอย่างไร

5.2 การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่ามีกระบวนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลอย่างไร

6. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดความหมายของศัพท์บางคำไว้เฉพาะดังนี้

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ของครูในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและพัฒนาระบบการคิดของนักเรียนให้เกิดคุณสมบัติพึงประสงค์ตามหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามองค์ประกอบในกิจกรรมการสอนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. จุดประสงค์ของหลักสูตร หมายถึง สิ่งที่หลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนเมื่อผ่านกระบวนการเรียนการสอนแล้ว
2. เนื้อหาสาระ หมายถึง มวลประสบการณ์เกี่ยวกับวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ครูควรจัดให้แก่ผู้เรียน
3. การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์ที่ผู้สอนจัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
4. สื่อการเรียนการสอน หมายถึง เครื่องมือของครูผู้สอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน
5. การวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการตรวจสอบการสอนของครูผู้สอน และการเรียนของนักเรียนที่จะบ่งชี้ว่าการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์เพียงใด ตามจุดประสงค์หลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการด้านหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ระดับช่วงชั้นที่ 3 โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหาร โรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ครูวิทยาศาสตร์ ในด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวางแผนดำเนินการและการบริหารหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง หลักสูตรการศึกษาที่จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอน เพื่อที่สถานศึกษาจะได้กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง หมายถึง สถานศึกษาเอกชนที่แปรสภาพและพัฒนาจากสถานศึกษาที่เรียกว่า “ปอเนาะ” และได้รับการปรับปรุงเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามตามโครงการปรับปรุงปอเนาะเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตาม มาตรา 15 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2525 เป็น โรงเรียนที่ทำการสอนทั้ง วิชาศาสนาและวิชาสามัญหรือวิชาชีพควบคู่กันไป ในที่นี้ได้แก่ โรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน

โรงเรียนพร้อมใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง โรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่มีการเปิดสอนวิชาศาสนา และวิชาสามัญควบคู่กันในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามที่กระทรวง ศึกษาธิการกำหนดให้เป็น โรงเรียนที่มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 เป็นต้นไป

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้จัดการและผู้นำทางการศึกษา โรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปัตตานี เขต 2 สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน

ครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนกลุ่ม สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนมูลนิธิอา ชีวะสถาน

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียน ที่ 2 ของโรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน ที่ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สนามวิจัย หมายถึง โรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน จังหวัดปัตตานี